

Riksdagens snabbprotokoll

2024/25:5

Fredagen den 13 september

Kl. 09.00–09.22

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade
att *Erik Ottoson* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet,
att *Louise Meijer* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i justitieutskottet,
att *Magnus Oscarsson* (KD) av sagt sig uppdraget som ledamot i trafikutskottet,
att *Magnus Jacobsson* (KD) av sagt sig uppdraget som ledamot i arbetsmarknadsutskottet,
att *Fredrik Kärrholm* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i justitieutskottet,
att *Camilla Rinaldo Miller* (KD) av sagt sig uppdraget som suppleant i arbetsmarknadsutskottet,
att *Alexander Christiansson* (SD) av sagt sig uppdraget som ledamot i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling och
att *Jessica Stegrud* (SD) av sagt sig uppdraget som suppleant i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade
att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Joakim Sandell* som suppleant i riksdagens råd för Riksrevisionen,
att Sverigedemokraternas partigrupp anmält *Jessica Stegrud* som ledamot i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling och *Michael Rubbestad* som suppleant i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling,
att Moderaternas partigrupp anmält *Louise Meijer* som ledamot i konstitutionsutskottet, *Fredrik Kärrholm* som ledamot i justitieutskottet och *Ludvig Ceimertz* som suppleant i justitieutskottet samt
att Kristdemokraternas partigrupp anmält *Magnus Jacobsson* som ledamot i trafikutskottet och som

suppleant i arbetsmarknadsutskottet samt *Camilla Rinaldo Miller* som ledamot i arbetsmarknadsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i konstitutionsutskottet
Louise Meijer (M)

ledamot i justitieutskottet
Fredrik Kärrholm (M)

ledamot i trafikutskottet
Magnus Jacobsson (KD)

ledamot i arbetsmarknadsutskottet
Camilla Rinaldo Miller (KD)

suppleant i justitieutskottet
Ludvig Ceimertz (M)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Magnus Jacobsson (KD)

ledamot i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling
Jessica Stegrud (SD)

suppleant i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling
Michael Rubbestad (SD)

suppleant i riksdagens råd för Riksrevisionen
Joakim Sandell (S)

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till socialförsäkringsutskottet:
RiR 2024:16 Socialförsäkringen vid utländska inkomster – stor risk för felaktiga utbetalningar

§ 4 Svar på interpellation 2023/24:781 om anonyma konton och biståndspolitiken

Anf. 1 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Olle Thorell har frågat mig om jag ser någon risk för en internationell spridning via biståndet av en metodik för att snedvrیدا debatten, anonymt misskreditera politiska motståndare och med anonymitet som vapen påverka opinion via så kallade trollfabriker. Olle Thorell har också frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera att så inte sker samt, i det fall jag inte avser att vidta några åtgärder, hur det i så fall står i samklang med regeringens ambitioner om ett mer transparent, effektivt och resultatinkänt bistånd.

I en värld där det demokratiska utrymmet minskar prioriterar Sverige att öka engagemanget. Jag vill exemplifiera med beslut om två strategier.

Regeringen fattade tidigare i år beslut om en ny strategi för mänskliga fri- och rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Med strategin ökar vi fokus på att stötta människorätts- och demokratiförsvare, fria val och oberoende journalistik, jämfört med tidigare strategi. Vi har också fattat beslut om ny strategi för demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer, PAO. Strategin trädde i kraft vid årsskiftet med ett nytt upplägg med stöd som är baserat på lika-behandling av riksdagens partier, men med bibehållna kvalitetskrav. Strategin har även tillförts ökade resurser.

Strategin ställer tydliga krav på vad de partianknutna insatserna ska syfta till samt på de partner som organisationerna kan samarbeta med. All verksamhet ska överensstämma med strategins mål, bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för dem som är underrepresenterade, samt till ett väl fungerande partiväsen i utvecklingsländer. Kvalitet och tydlig redovisning av resultat är centralt.

Regeringen har i reformeringen av biståndspolitiken ett starkt fokus på långsiktighet, transparens och effektivitet. Ytterst är just biståndets effektivitet både en solidaritetsfråga gentemot mottagarna och en legitimitetsfråga gentemot svenska skattebetalare som finansierar. Medborgarna har rätt till insyn och ska kunna vara säkra på att de skattemedel som läggs på biståndet gör skillnad. Grundläggande principer för transparens gäller samtliga aktörer som får svenska biståndsmedel för att bedriva verksamhet inom utvecklingsarbetet. Vi har också skärpt kraven för kontroll och resultatuppföljning.

Anf. 2 OLLE THORELL (S):

Fru talman! Jag tackar Benjamin Dousa för svaret. Jag vill passa på att välkomna statsrådet till Sveriges riksdag, den finaste demokratiska församling vi har i detta land.

Jag önskar statsrådet lycka till i det viktiga arbete som väntar de närmaste åren med att reformera det svenska biståndet. Jag vill börja med att säga att vi

socialdemokrater välkomnar en reform av biståndet. Det är en stor och viktig del av statsbudgeten, och världen har förändrats efter pandemin och Ukrainakriget. Så som världen ser ut behövs det nya tankar och strategier för biståndet. Det måste inte se ut som det alltid har sett ut. Allt var inte heller perfekt under Socialdemokraternas tid, mot alla odds. Även vi kommer att lägga fram ny biståndspolitik. Den här mandatperioden kommer vi att ägna oss åt att formulera den.

I dag handlar dock debatten om något annat, nämligen granskningen av regeringen – en viktig uppgift i en demokrati. Detta är den första av många debatter som jag ser fram emot med statsrådet.

Statsrådet berättar om de strategier man har antagit. Vi tycker förstås att det är bra att stärka arbetet för demokratiska fri- och rättigheter, MR- och demokratiförsvare, fria val och oberoende journalistik. Vi välkomnar de nya strategierna både vad gäller demokrati i allmänhet och partianknutna organisationer. Partier är väldigt viktiga byggstenar i en demokrati. De behövs för att bygga starka samhällen. Det finns många exempel på hur Jarl Hjalmarson-stiftelsen från Moderaterna, till exempel, eller Palmecentret från Socialdemokraterna har bidragit till en positiv utveckling i många länder i världen. Det är bra att det arbetet fortsätter, och vi välkomnar att ramen ökar från 100 till 159 miljoner, men det var inte riktigt det den här interpellationen handlar om.

Jag är förvånad över att statsrådet i sitt svar inte över huvud taget nämner Sverigedemokraterna, för det var ju detta som det handlade om här. Nu går man från ett system där alla partier i fri konkurrens har fått söka medel från potten med demokratibistånd för partianknutna organisationer. Sverigedemokraterna har haft alla möjligheter att söka i fri konkurrens med de andra partierna. Det har dock visat sig att deras projekt helt enkelt inte håller måttet, och därför har de inte fått del av de pengarna – inte för att de är diskriminerade eller exkluderade på något sätt utan för att de inte har haft tillräckligt bra projekt.

Nu ändrar regeringen detta så att en del av potten ska vara given till alla partier. Frågan i interpellationen är om Benjamin Dousa inte ser några problem med att det har framkommit att Sverigedemokraterna har drivit desinformationskampanjer och har anonyma konton i mängder som överflödar Tiktok, Youtube och internet i allmänhet. De har en medveten metodik som är kopierad från auktoritära länder och fascistiska rörelser genom tiderna som har använt sig av lögnen och anonymiteten som källa för att driva väljare åt sitt håll genom rädsla, skrämpropaganda och domedagsprofetior.

Nu sätter regeringen boken till trädgårdsmästare och låter ett sådant parti få del av våra gemensamma skattepengar som går till bistånd. Ser statsrådet inga som helst risker med det? Är statsrådet över huvud taget inte oroad av det?

Anf. 3 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka för det varma välkommandet till riksdagen. Även jag ser fram emot många och långa interpellationsdebatter och andra typer av debatter med riksdagsledamoten Olle Thorell.

Jag vill understryka att jag inte ser en sådan risk som Olle Thorell målar upp i sin interpellation. Regeringen är mycket tydlig med vilka principer som vägleder svenskt bistånd och vilka regler som organisationer som får svenskt bistånd måste följa.

Strategin för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer är inget undantag. Den nya strategin för 2024–2027 ställer tydliga krav på vad de partianknutna insatserna ska syfta till. Det handlar om att bidra till demokratiska och inkluderande politiska partier och demokratirörelser, främja demokrati-försvare och bidra till ökad delaktighet i politiska organisationer för underrepresenterade grupper, till exempel kvinnor och ungdomar.

Utgångspunkten för strategin är att Sverige genom de partianknutna organisationerna ska bidra till Sveriges arbete med att främja demokrati och mänskliga rättigheter. Stöd till uppbyggnad av demokratiska styrelseskick är en central del av det svenska utvecklings-samarbetet.

Demokrati är grundläggande för att människor som lever i fattigdom och förtryck ska kunna förbättra sina levnadsvillkor och försvara sina rättigheter. Valfungerande partisystem, fria och rättvisa val och representativitet är viktiga beståndsdelar, och detta förutsätter starka politiska partier som kan ta ansvar och utkräva ansvar. Det är centralt för en demokrati.

Strategin är alltså tydlig i sina syften. Den ställer också tydliga krav på de partner som de partianknutna organisationerna ska samarbeta med. De ska ha stadgar eller partiprogram som överensstämmer med strategins mål och syfta till demokratisk utveckling, ökad respekt för mänskliga rättigheter och lika möjligheter för alla. De ska verka med demokratiska metoder och mål. Organisationer som tillämpar något annat än icke-våldsmetoder kan inte komma i fråga för samarbete. Organisationer som har väpnade grenar kan inte delta.

Vi har också stärkt kraven för kontroll och resultatuppföljning i strategin i linje med den övergripande reformering av biståndet som regeringen genomför. Skrivningarna i den nya strategin är kristallklara. All verksamhet ska överensstämma med strategins mål, och partianknutna organisationer som tar del av biståndsmedel måste visa att de med sin verksamhet bidrar till att stärka och stödja uppbyggnaden av demokratiska politiska partier, främjar demokratirörelser och bidrar till ökad representation för underrepresenterade.

Om en partianknuten organisation inte använder stödet på ett sätt som är i linje med strategin kan organisationen ytterst bli återbetalningsskyldig. Detta framgår tydligt av strategin. Jag vill därför lugna riksdagsledamoten Olle Thorell. I den här regeringens händer kommer biståndet att användas till det som det

är avsett för. Detta gäller för alla aktörer som får svenska biståndsmedel för att bedriva verksamhet inom utvecklingssamarbetet, alltså även för partianknutna organisationer.

Anf. 4 OLLE THORELL (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det känns fint att statsrådet försöker lugna mig. Jag var inte särskilt upphetsad innan, men jag blir lite förvånad när statsrådet så tydligt säger att han inte känner någon oro för utvecklingen.

Alla vi som har följt Sverigedemokraterna genom åren har sett hur de har gått från att vara en utomparlamentarisk rörelse med rötter i nynazism och vitmaktrörelse till att ta klivet in i riksdagen och få ett avgörande inflytande över regeringen genom den unika positionen att vara ett stödparti – det största partiet i regeringsunderlaget – utan att vara med i regeringen, med de konsekvenser detta får.

Det oroar mig och väldigt många att se att radikaliserings har fortsatt genom att Sverigedemokraterna har haft offentligt finansierade trollfabriker som sysslar med desinformation i syfte att lura väljare att tro att världen ser ut på ett sätt som den inte gör. Detta borde oroa varje demokratiskt sinnad förtroendevald och varje statsråd, men det verkar inte oroa Benjamin Dousa över huvud taget.

Statsrådet påpekar att det kommer att finnas kontroller och garantier för att pengar inte ska ges till fel sorts organisationer och att det ska finnas redovisningar och transparens. Det är ju bra, men har detta inte funnits tidigare? Det är klart att det har funnits tidigare. Det är inte den nya strategin som gör att man granskar, kontrollerar och skärper redovisningskrav, utan det har funnits mycket skarpa redovisningskrav och oerhört noggranna granskningar av de partianknutna organisationerna för att de ska få bistånd.

Det har till exempel avslöjats att Vänsterpartiet har skickat pengar till misshagliga organisationer. Detta har uppdagats, och återbetalningskrav har kommit. Granskningen har alltså fungerat. Skillnaden är att en given del nu ska gå till alla partier utifrån mandatfördelningen och att man har tagit bort konkurrensen ur spelet.

Det handlar inte om att konkurrera genom att ha hög kvalitet på sina ansökningar om projekt, utan nu ska alla få del av kakan. Jag förstår att Sverigedemokraterna vill detta. Det är väl jätteskönt för dem att slippa konkurrera med kvalitet på sina projekt och i stället få en given del av de 159 miljonerna.

Vi är förstas för att partier ska behandlas lika – absolut! Sverigedemokraterna är invalda i Sveriges riksdag på ett demokratiskt sätt. De har rätt att företräda sina väljare här inne. De har rätt att delta i alla de sammanhang där alla andra partier deltar, och det har de haft även inom den här delen av biståndet.

De har haft möjlighet att ansöka om projekt för att stödja andra partiankruta organisationer ute i världen, men de har ju inte haft några bra projekt att komma med. Det finns ingenting som talar för att de kommer

att ha det i framtiden bara för att de vill få del av pengarna.

Det är så här det har sett ut den senaste mandatperioden. Den moderatledda regeringen kröker rygg och låter Jimmie Åkesson och kompani få som de vill på det här området och på en mängd andra områden. Detta oroar mig, och det oroar många väljare också. Jag frågar därför igen: Vad är det för fel på konkurrens i biståndet? Du har ju varit vd för Timbro och Företagarna, Benjamin Dousa. Tror inte statsrådet på konkurrens som koncept längre, eller gäller det bara inom näringslivet?

Anf. 5 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Jag vill återknyta till det jag tog upp i mitt tidigare inlägg. Om en partianknuten organisation inte använder stödet på ett sätt som är i linje med strategin kan organisationen ytterst bli återbetalningsskyldig.

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är prioriterade områden inom svenskt utvecklingssamarbete. Det är områden där svenskt bistånd ger ett tydligt mervärde.

I detta sammanhang bör det betonas att svenska partier genom sina partianknutna organisationer har en värdefull möjlighet att dela erfarenheter, samarbeta och bidra med stöd till politiska partier och andra aktörer i samarbetsländer. Detta har en särskild betydelse i kontexter där det finns behov av att etablera eller stärka politisk motståndskraft mot auktoritära staters inflytande.

Regeringen har tillfört ökade resurser till den nya strategin för partianknutna organisationer. Det speglar den vikt som vi lägger vid dessa frågor. Vi anser att det är rimligt att alla riksdagens partier har möjlighet att bidra till detta viktiga arbete. Det handlar om representativitet och mångfald, vilket också är grundläggande värden som vi vill främja i samarbetet med partner i tredje land. Det nya systemet är således baserat på likabehandling och speglar mandatförhållandena i riksdagen. Det liknar i hög grad det system som gällde före 2018.

Kvalitet och redovisning av resultat är självklart centralt. De partianknutna organisationerna behöver inkomma till Sida med en verksamhetsplan och budget vars innehåll är i linje med strategins ändamål. De ska därtill årligen inkomma till Sida med verksamhetsrapport och ekonomisk verksamhetsrapportering som granskas av oberoende auktoriserade revisorer.

Partianknutna organisationer kan vid behov söka stöd och vägledning från Sida för att säkerställa att verksamheten och dess rapportering uppfyller de krav som ställs. En övergripande strategisk dialog om genomförandet förs vid behov mellan de partianknutna organisationerna, Sida och UD.

Anf. 6 OLLE THORELL (S):

Fru talman! Jag noterar att statsrådet över huvudet inte uttrycker någon oro och att han inte ens

nämner Sverigedemokraterna eller riskerna med desinformation och trollfabriker. Det gör mig besviken.

Jag ger dock inte upp, utan jag ser fram emot kommande debatter med statsrådet. De kommer att behövas i en värld där biståndsbehoven växer och blir allt större och där hans företrädare har lämnat efter sig en sällan skådad röra när det gäller stödet till civilsamhället, som är i uppror över hur tusentals projekt tvingas sägas upp och att vi lämnar människor ute i världen vind för våg.

Debatterna kommer att behövas i en värld där man kan ifrågasätta om det fortfarande finns ett golv på 56 miljarder för biståndet när man för över miljardbelopp för att betala för Ukrainaflyktingars uppehälle i Sverige efter år ett. De kommer att behövas i en värld där det sprids myter om biståndet som inte stämmer med fakta och där det spelar jättestor roll hur vi kan gjuta samman handel och bistånd och förståelse för att handel och bistånd inte är varandras motsatser utan kan stärka varandra.

Debatterna kommer att behövas i en värld där Ukrainastödet måste formuleras på ett långsiktigt sätt. Vi kan inte ha en ordning där biståndsbudgeten helt och hållet går till Ukraina och resten av världen lämnas därhän, utan vi behöver se långsiktigt på hur vi kan bygga upp Ukraina i fredstid igen, med andra medel än bara biståndet. Vi behöver också se hur vi kan utveckla både humanitärt och långsiktigt utvecklingsbistånd, för det är inte så att humanitärt bistånd är mycket bättre än långsiktigt utvecklingsbistånd. De behöver varandra, och båda behövs.

Jag ser också fram emot vidare diskussioner om hur vi kan få ett mer effektivt, transparent och resultatintriktat bistånd, för det är faktiskt en ambition som vi alla delar i den här riksdagen.

Än en gång: Välkommen till riksdagen, statsrådet, och lycka till i ditt uppdrag!

Anf. 7 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Transparens, effektivitet och resultat är prioriterade i den omläggning av biståndet som regeringen genomför. Det är en solidaritetsfråga och en legitimitetsfråga. Skattemedel ska användas effektivt och göra skillnad. Vi skärper successivt kraven för kontroll och uppföljning.

Jag har utvecklat hur regeringen ser på strategin för särskilt demokratistöd genom partianknutna organisationer och hur vi genom de krav som ställs verkar för att säkerställa kvalitet och resultat. All verksamhet som sker inom ramen för strategin ska överensstämma med dess mål. Detta är tydligt och ska följas upp i enlighet med vad som anges i strategin.

Jag välkomnar kommande interpellationsdebatter med riksdagsledamot Olle Thorell om Ukrainastödet, samarbetet med civilsamhället och hur vi knyter samman handel och bistånd. Vi kommer säkerligen att tycka olika i vissa frågor och lika i vissa frågor.

Stort tack för den här första debatten! Jag känner mig väldigt välkomnad till riksdagen, fru talman.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 12 september

2024/25:5 Förslag om förändringar av sjukförsäkringen

av *Åsa Eriksson* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

§ 6 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 12 september

2024/25:2 Arrestering av Nicolás Maduro

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:3 Konsekvenser av ett potentiellt genomförande av Project 2025

av *Linnéa Wickman* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:4 Kinastrategi

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:5 Det internationella arbetet för SRHR och hbtqi-rättigheter vid ett genomförande av Project 2025

av *Linnéa Wickman* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:6 Polisens prisutdelning

av *Björn Söder* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:7 Biståndsramens storlek

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:8 Återföring av biståndsmedel

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:9 Integrationskostnader i förhållande till bistånd

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:10 Migrationsverkets användning av biståndsmedel 2024 och 2025

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2024/25:11 Implementeringen av plattformsdirektivet

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:12 Rätt till medel ur EU:s sociala klimatfond

av *Elin Söderberg* (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:13 Kvotflyktingar

av *Annika Hirvonen* (MP)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2024/25:14 Trafikverkets ansvar för statliga vägar på landsbygden

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 7 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 12 september

2023/24:1073 Statliga byggkrediter och EU:s statsstödsregler

av *Markus Kallifatides* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 9.22.

Sammanträdet leddes av andre vice talmannen.

Innehållsförteckning

§ 1 Avsägelse	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 4 Svar på interpellation 2023/24:781 om anonyma konton och biståndspolitiken	2
Anf. 1 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	2
Anf. 2 OLLE THORELL (S)	2
Anf. 3 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	3
Anf. 4 OLLE THORELL (S)	3
Anf. 5 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	4
Anf. 6 OLLE THORELL (S)	4
Anf. 7 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	4
§ 5 Anmälan om interpellation	5
§ 6 Anmälan om frågor för skriftliga svar	5
§ 7 Anmälan om skriftligt svar på fråga	5
§ 8 Kammarén åtskildes kl. 9.22.	5